

Перетятко Юлія Митрофанівна, к.е.н.

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

СТАН ВИСВІТЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ОРЕНДНІ ОПЕРАЦІЇ У ПРИМІТКАХ ДО РІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ЗГІДНО З ПСБО 14 “ОРЕНДА”

В умовах нестабільної економічної ситуації все більше суб'єктів господарювання користуються майном, яке прийнято в оренду, оскільки не мають вільних фінансових ресурсів для його придбання або передають майно в оренду з метою отримання додаткового доходу чи з інших причин. Для побудови дієвої інформаційної бази фінансова звітність суб'єкта господарювання має містити всю інформацію про господарські операції, які були здійсненні за звітний період. Тобто, працівники облікового апарату мають дотримуватися принципу повноти висвітлення інформації при складанні фінансової звітності. Дослідимо, яким чином реалізується цей принцип при відображенні орендних операцій у фінансової звітності, а саме у примітках до річної фінансової звітності.

Вимоги щодо розкриття інформації про орендні операції у примітках до річної фінансової звітності наведені у Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку № 14 “Оренда” – табл. 1 – при операційній оренді та табл. 2 – при фінансовій оренді.

Таблиця 1

Інформація, яку слід відображати у примітках до річної фінансової звітності щодо операційної оренди у орендаря та орендодавця

Операційна оренда	
Орендар	Орендодавець
-Загальна сума майбутніх мінімальних орендних платежів за невідмовною орендою на дату балансу для кожного з таких строків оренди: до одного року; від одного до п'яти років; більше п'яти років.	-Первісна (переоцінена) вартість і знос об'єктів операційної оренди на дату балансу за їх класифікаційними групами.
-Загальна сума майбутніх мінімальних орендних платежів на дату балансу, які передбачається одержати за угодами невідмовної суборенди.	-Сума майбутніх мінімальних орендних платежів за угодами невідмовної операційної оренди на дату балансу загальною сумою та окремо для кожного з таких строків оренди: до одного року; від одного до п'яти років; більше п'яти років.
- Орендні платежі та платежі з суборенди за звітний період з виділенням сум мінімальних орендних платежів і непередбаченої орендної плати за угодами невідмовної оренди та суборенди.	-Непередбачена орендна плата, включена у звітному періоді до складу фінансового доходу (витрат).
- Стислі дані про чинні орендні угоди, а саме: показники, які застосовуються для розрахунку непередбачених орендних платежів; наявність та умови вибору між поновленням або придбанням активу і застереження щодо зміни цін; обмеження, передбачені орендними угодами.	-Стислі дані про чинні орендні угоди, а саме: показники, які застосовуються для розрахунку непередбачених орендних платежів; обмеження, передбачені орендними угодами.

Інформація, яку слід відображати у примітках до річної фінансової звітності щодо фінансової оренди у орендаря та орендодавця

Фінансова оренда	
Орендар	Орендодавець
<p>-Первісна (переоцінену) вартість і знос орендованих активів за їх класифікаційними групами на дату балансу.</p> <p>-Загальна сума мінімальних орендних платежів та їхню теперішню вартість на дату балансу для кожного з таких строків оренди: до одного року; від одного до п'яти років; більше п'яти років.</p> <p>-Непередбачена орендна плата, включену у звітному періоді до складу фінансових витрат (доходів).</p> <p>-Сума майбутніх мінімальних орендних платежів, які на дату балансу передбачається одержати за угодами невідмовної суборенди.</p> <p>-Стислі дані щодо чинних орендних угод, а саме: показники, які застосовуються для розрахунку непередбаченої орендної плати; наявність та умови вибору між поновленням орендної угоди чи придбанням активу та застереження щодо зміни цін; обмеження, передбачені орендними угодами.</p>	<p>-Загальна сума мінімальних орендних платежів та їх теперішню вартість на дату балансу для кожного з таких строків оренди: до одного року; від одного до п'яти років; більше п'яти років.</p> <p>-Сума фінансового доходу на дату балансу, що підлягає одержанню.</p> <p>-Стислі дані про чинні орендні угоди, а саме: показники, які застосовуються для розрахунку непередбачених орендних платежів; обмеження, передбачені орендними угодами.</p> <p>-Негарантована ліквідаційна вартість за чинними орендними угодами.</p> <p>-Непередбачена орендна плата, включена у звітному періоді до складу фінансового доходу (витрат).</p> <p>Орендодавці-виробники наводять також інформацію про суму резерву сумнівних боргів на дату балансу щодо дебіторської заборгованості орендарів.</p>

Розглянемо примітки до річної фінансової звітності підприємств м. Чернігова та її області на предмет повноти вмісту інформації про орендні операції (табл. 3).

Таблиця 3

Зміст приміток до річної фінансової звітності підприємств м. Чернігова та її області щодо орендних операцій

Найменування підприємства	Вид оренди	Інформація, яка міститься у примітках до річної фінансової звітності
ПАТ виробничо-торгова фірма "Сіверянка"	як орендар	графік очікуваних майбутніх платежів із вказівкою їх погашення; показники, які враховуються при розрахунку орендних платежів, термін дії орендних договорів, загальна сума витрат по сплаті орендних платежів
	як орендодавець	види основних засобів, які передавалися в операційну оренду, термін дії договорів оренди. Зазначено, що ПАТ не уклало договорів оренди, які містять непередбачених орендних платежів
ПАТ "Еліта"	як орендар	зазначено, що невідмовної оренди та невідмовної суборенди товариство не уклало; непередбачені орендні платежі договорами оренди не передбачені; вибір між поновленням або придбанням активу та застереження щодо зміни цін договорами оренди не передбачені; обмеження договорами оренди не передбачені.

ПАТ “Продовольча компанія “Ясен”	операційна	як орендар	графік очікуваних майбутніх платежів із вказівкою їх погашення; зазначено, що договори не містять умов щодо визначення непередбачених орендних платежів; наведено загальну суму мінімальних орендних платежів; показники, які враховуються при розрахунку орендних платежів, термін дії орендних договорів із вказівкою суб’єкта господарювання з яким укладено договір
		як орендода вєць	зазначено, що підприємство не уклало договорів, які містять умови невідмовної оренди; наведено договори, які припинені у звітному році та діючі; по діючим договорам зазначено, що вони укладені на термін, що не перевищує одного року та не містять непередбачених орендних платежів; відображено фінансовий результат від орендних операцій, який включений до складу інших операційних доходів
ПАТ “Чернігівська макаронна фабрика”	операційна	як орендар	вид активу, яке підприємство орендує та його вартість; зазначено, що витрати з нарахованої орендної плати відносяться на собівартість
		як орендода вєць	вид активу, який переданий в операційну оренду; зазначено, що платежі одержані за операційну оренди відносяться рівними частками на прибуток протягом строку операційної оренди
ПАТ “Слов`янські шпалери- КФТП”	операційна	як орендар	сума зобов’язань, які поділені за строком погашення (протягом року, більше року, але не більше п’яти років, більше п’яти років
		як орендода вєць	сума зобов’язань, які поділені за строком погашення (протягом року, більше року, але не більше п’яти років, більше п’яти років
ПАТ “Базис”	операційна	як орендар	зазначено, що договорів невідмовної оренди та невідмовної суборенди товариство не уклало; непередбачені орендні платежі договорами оренди не передбачені; вибір між поновленням або придбанням активу та застереження щодо зміни цін договорами оренди не передбачені; обмеження договорами оренди не передбачені

Джерело: власна розробка автора на основі фінансової звітності із сайту smida.gov.ua

Отже, при здійсненні господарської діяльності досліджувані підприємства відають перевагу операційній оренді ніж фінансовій. При цьому одне і теж підприємство може бути як орендарем, так і орендодавцем - ПАТ виробничо-торгова фірма “Сіверянка, ПАТ “Продовольча компанія “Ясен”, ПАТ “Чернігівська макаронна фабрика”, ПАТ “Слов`янські шпалери-КФТП”.

При дослідженні приміток до річної фінансової звітності на предмет повноти вмісту інформації про орендні операції встановлено, що не всі вимоги до розкриття інформації про орендні операції згідно з П(с)БО № 14 “Оренда” відображені в них. Найбільш повну інформацію про орендні операції розкривають підприємства - ПАТ виробничо-торгова фірма “Сіверянка”, ПАТ “Еліта”, ПАТ “Продовольча компанія “Ясен” та ПАТ “Базис”. Такі підприємства як ПАТ “Чернігівська макаронна фабрика” та ПАТ “Слов`янські шпалери-КФТП” не в повній мірі виконують вимоги до розкриття інформації у примітках до річної фінансової звітності про орендні операції згідно П(с)БО № 14 “Оренда”, що може свідчити про низьку якість інформації, яка міститься у звітності та може призвести до необґрунтованих та помилкових рішень, які прийняті на основі такої звітності.

Список використаних джерел

1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [Електроний ресурс] / Офіційний портал Верховної ради України // Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 14 “Оренда” [Електроний ресурс] / Офіційний портал Верховної ради України // Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00>.